

SKRIVELSER - REMISSVAR 2000-2004

Naturskyddsföreningen i Jönköping har besvarat följande remisser och lämnat följande yttranden åren 2000-2004:

2000-03-20

"Från tanke till handling - EN STADSBYGGNADSVISION"

Naturskyddsföreningen i Jönköping har tagit del av Stadsbyggnadskontorets dokument "Från tanke till handling - EN STADSBYGGNADSVISION" och vill genom detta yttrande ge sina synpunkter.

Naturskyddsföreningen i Jönköping stödjer tanken på en stadsbyggnadsvision och välkomnar den typ av helhetsgrepp som en sådan vision bör innebära vad gäller planeringen av stadens gemensamma utrymmen. Vi anser att mycket av det som presenteras i Stadsbyggnadsvisionen är av värde och kommer att innebära en bättre stadsmiljö och bättre förutsättningar för Jönköping, som regionens centralort, att locka nya invånare till området samt att få befintliga invånare att trivas och stanna kvar.

Naturskyddsföreningen ser som sin uppgift att bevaka natur- och miljöfrågorna i all slags kommunal planering, från visions- till genomförandestadium, och kommer i detta yttrande framförallt att behandla de delar som berör dessa frågor. Vi vill framförallt framhålla tre viktiga områden där vi funnit att Stadsbyggnadsvisionen inte lyckats presentera den hänsyn till nuvarande och kommande problematik som vi tycker är nödvändig. Dessa områden är:

1. **Trafikfrågan**
2. **Grönstrukturer och spridningskorridorer**
3. **Munksjön**

Trafikfrågan

Klimatförändringar på grund av den så kallade växthuseffekten är i dag ett globalt faktum. Den största bidragande orsaken är koldioxidutsläpp och biltrafiken står för en ansevärd del av dessa utsläpp. Försumningsproblematiken är och förblir inom närmaste framtiden det största miljöproblemet i våra regioner. Kväve- och svavelnedfall bidrar till detta och biltrafikens utsläpp av kväveoxider är en starkt bidragande orsak till att den kritiska belastningsgränsen för kväve överskrids varje år. Halterna av bensen och andra cancerframkallande ämnen överskrider fortfarande regelbundet gällande gränsvärden i våra tätorter. Även här är biltrafiken en högst bidragande orsak.

Även om många av de här problemen kan synas globala kommer deras lösning att i mångt och mycket bygga på lokal och regional vilja att verka för det som inte bara gynnar den egna regionen utan även, eller kanske framförallt, ger effekt någon annanstans. Denna tanke är fundamental i allt Agenda 21-arbete och bör därför genomsyra alla kommunens verksamheter. Med detta i åtanke anser Naturskyddsföreningen i Jönköping att Stadsbyggnadsvisionen alltför lättvindigt accepterar ett scenario där dagens trafikmängd (bil) ses som statisk eller förväntas öka. Med det motiverar man att antalet genomfartsfiler ska vara minst sex och att parkeringsmöjligheterna i city måste säkerställas. Det är med säkerhet så att dagens trafiksituation kräver sådana lösningar, men framförallt att man genom den plan man presenterar sannolikt kommer att lägga grunden för just en trafikökning.

Vi anser att en vision bör bygga dels på en *önskad* framtida situation dels på de *krav* som man förväntar att framtiden kommer medföra. Dessa krav innefattar inte bara en ökande befolkning med höga tillgänglighetskrav utan även höga krav på bättre luft och säkrare stadsmiljö.

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att:

- Kommunen parallellt med visionen bör ta fram en plan för hur man på sikt ska minska trafikmängden i stan och verka för en övergång till alternativa bränslen
- Kommunen bör presentera ett alternativ där all trafik i city baseras på gång-, cykel- och kollektivtrafik.
- Kommunen bör undvika att låta parkerade bilar ta upp för mycket av stadens utrymmen. Parkeringsplatser bör koncentreras till parkeringshus i flera plan.

Grönstrukturerna

I Stadsbyggnadsvisionen tas de "gröna frågorna" upp mycket sparsamt. Utvecklandet av stadens så kallade finparker (Rådhusparken och Hamnparken) berörs summariskt och i övrigt nämns ingenting om grönområdenas betydelse, varken ur skönhets- eller rekreationssynpunkt.

Det är också anmärkningsvärt att man inte berör grönområdenas betydelse för den biologiska mångfalden. Vikten av tätortsnära grönområden och spridningskorridorer är något som ofta tas upp i naturvårdssammanhang. Sådana områden bör etableras och säkerställas inom en snar framtid. Anledningen till detta är inte främst att man i dessa grönområden kommer kunna säkerställa ovärderlig biologisk mångfald, utan att områdena är betydelsefulla för, den ytterst pedagogiska uppgiften, att hos allmänheten utveckla och bevara förståelse för natur och ekologi. En förståelse som kommer vara fundamental för att även i fortsättningen kunna räkna med allmänhetens stöd när det gäller att lägga resurser på frågor som gäller natur och miljö.

Nedför de västra Vätterbranterna rinner ett antal bäckar/åar med mynning i Vättern. Tre av dessa rinner i sina nedre förlopp helt eller delvis genom tätbebyggda delar av Jönköpings stad. Av dessa är Junebäcken nästan helt kulverterad, och övriga vattendrag är ansatta av exploateringsplaner och parkmässig skötsel. Detta kan tyckas vara frågor som inte hör hemma i en Stadsbyggnadsvision, men om man i densamma vill göra anspråk på att verka för att "Staden vid vatten" ännu en gång ska bli verklighet borde det vara självklart att värna om och återupprätta dessa oaser i stadsmiljön. Vi måste verka för att längs med dessa vattendrag etablera skydds-zoner som kan fungera både som spridningskorridorer för biologisk mångfald och ge utrymme för hänsynsfullt friluftsliv i centrala delar av Jönköping.

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att:

- Stadsbyggnadsvisionen bör ha en plan för hur grönstrukturerna i staden ska utvecklas och bevaras, alternativt bör Stadsbyggnadsvisionen samordnas med den Grönstrukturplan som ska vara under utarbetande.
- Att Jönköpings rinnande vatten ska ses som värdefulla spridningskorridorer för biologisk mångfald, och som naturliga inslag i stadsmiljön. Vattendragen och dess närmiljö bör helt undantas från exploatering och parkmässig skötsel.
- De kulverterade delarna av Junebäcken bör rivas upp och återfå sitt naturliga lopp i så stor utsträckning som möjligt.

Munksjön

Munksjön presenteras i Stadsbyggnadsvisionen som den nya stadssjön. Naturskyddsföreningen i Jönköping förespråkar tanken på att öka tillgängligheten till sjön genom att lyfta bort delar av trafikleden från Munksjöns norra och nordvästra stränder, och skulle gärna se att längre sträckor av sjöns stränder frigörs. Naturskyddsföreningen i Jönköping är tveksamma till att en bro byggs över Munksjön då en bro som lågbro får en avsnörande effekt på sjön. Naturskyddsföreningen vill i stället förorda ett tunnelalternativ som en av idéskisserna visar. Vi har dock en rad förbehåll som bör uppfyllas innan en förbindelse och/eller annan etablering kan genomföras i och vid Munksjön.

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att:

- De direkta strandområdena ska vara fria från bebyggelse och istället bör utvecklas till så naturliga strandområden som möjligt. Redan idag utnyttjas befintliga promenadstråk flitigt av Jönköpingsborna. Detta är något man bör ta fasta på och utveckla genom att låta de mest vattennära delarna Munkjöns stränder i så stor utsträckning som möjligt vara orörda vad gäller ny bebyggelse och utfyllnader.
- Eventuell ny bebyggelse i Munksjöns närområden bör ske med hänsyn till sjöns nuvarande utsträckning. Att motivera ny bebyggelse och medförande utfyllnader med argumentet att Jönköpings stad av tradition utvecklats genom just utfyllnader och utdikningar klingar illa. Vi bör nu börja verka för att "Staden vid vatten" ska vara just "vid vatten" och inte "på vatten".
- De hydrologiska och vattenkemiska förhållandena i Munksjön måste säkerställas innan en ny vägförbindelse över/genom sjön kan bli aktuellt. Man måste vara säker på att de gifter som idag lagras i bottensedimenten inte frigörs genom de ingrepp ett sådant bygge innebär, alternativt måste en sanering av bottensedimenten genomföras innan en vägförbindelse kan byggas. Naturskyddsföreningen i Jönköping förutsätter att en miljökonsekvensbeskrivning för en vägförbindelse framtages, där även alternativ lokaliseringsalternativ presenteras.

- Munksjön bör inte fyllas ut i den utsträckning som förslagen indikerar. Samtliga förslag ger en föraning om ett framtida scenario där de norra delarna av sjön fylls ut och utnyttjas för stadens fortsatta expansion. Detta måste undvikas.
- Den norra delen av Munksjön som skärs av vid ett eventuellt brobygge ska inte heller bli ett dammliknande hamnområde med stillastående vatten och hårdgjorda stränder.

Övriga synpunkter

- Vi ser mycket positivt på den omläggning av gångstråket kring Munksjön som skisserats, liksom på den gångbro som föreslagits över Munksjöleden för Högskolans kontakt med Munksjön jämte den byggnad som där föreslagits.
- Området söder om Munksjön som idag utnyttjas som industriområde är varken estetiskt miljömässigt särskilt tilltalande och borde med fördel kunna utnyttjas som bostadsområde.
- Beträffande Tändsticksområdet föreslås i Stadsbyggnadsvisionen en ny väg norr om området. Vi anser att en sådan väg inte ska byggas då Tändsticksområdet av tradition har hört samman med järnvägen och att området genom den nya gångbron som föreslås över järnvägen även miljömässigt får en anknytning till Vättern. Vi ser inte Västra Storgatan som en särskilt avskiljande led mot Tändsticksområdet.

Naturskyddsföreningen i Jönköping

2000-06-29

"Agenda 21- handlingsplan för miljö och utveckling"

Naturskyddsföreningen i Jönköping har tagit del av dokumentet "Agenda 21- handlingsplan för miljö och utveckling" och vill genom detta yttrande ge sina synpunkter. Remissyttrandet är uppdelat i en del med övergripande synpunkter på dokumentet och en del med mer specifika synpunkter på delar av innehållet i kapitlen: Produkt och avfall, Trafik, Planering, samt Skogsbruk, Jordbruk och Naturvård. Under punkten övrigt presenterar vi övriga kommentarer och synpunkter på Agenda 21-planen.

Övergripande synpunkter

Naturskyddsföreningen i Jönköping tycker att det är mycket bra att en revision av Agenda 21 planen görs vart fjärde år, dels för att följa upp de tidigare uppsatta målen och dels för att staka ut nya eller reviderade mål för det lokala miljöarbetet. Vi välkomnar därför den remitterade Agenda 21. Naturskyddsföreningen i Jönköping har dock några invändningar vad gäller mätbarheten och tyngden i de mål och åtgärdsförslag som angivits.

Tyngd

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att Agenda 21-planen är väl genomarbetad och att den verkar utgå från en riktig problembild. En övergripande kritik mot Agenda 21-planen är dock bristen på tyngd i många av målsättningarna och åtgärdsförslagen. Vi är mycket väl medvetna om de politiska hänsyn och de kompromisser som präglar beslutsprocessen och ofta resulterar i något stympade förslag och planer. Men vi vill ändå påpeka den brist på djärvhet vi tycker genomsyrar Agenda 21 planen.

Mätbarhet

En annan invändning är bristen på mätbarhet när det gäller uppsatta mål och delmål. Som exempel kan nämnas delmålen att graden av återvinning ska öka, att fler Jönköpingsbor ska cykla till jobbet och att utsläppen av växthusgaser från den bussdrivna kollektivtrafiken ska minska. Hur mycket det ska öka eller minska anges ej vilket gör målen omätbara och kraftlösa. Det är förstås så att man måste tillåtas att vara visionär i allt slags miljöarbete. Vi anser dock att det är oerhört viktigt för miljöarbetet att man förutom visionerna även formulerar mätbara och tidsbestämda målsättningar. I den lokala Agenda 21 är det ytterst tveksamt hur måluppfyllelsen för de flesta av målen ska kunna mätas,. Kanske borde man för respektive mål redovisa hur måluppföljelsen är tänkt genomföras.

Planering

- **Bedömningar och beslut (4.2).** För Naturskyddsföreningen är det en självklarhet att de ekologiska faktorerna ska väga tyngre än de samhällsekonomiska vid bedömningar och beslut i planeringsfrågor. Detta grundar vi på kunskapen om de naturliga villkor som finns för vårt ekosystem, vilka faktiskt innebär att ekologisk hållbarhet är en förutsättning för ekonomisk hållbarhet. Vi förordar en omformulering vad gäller vilka faktorer som ska sammanvägas i planeringssammanhang, där de ekologiska faktorerna lyfts fram. (4.2)
- **Lokalisering (4.2).** Förutom de hälso- och miljöaspekter som redovisas bör man generellt tänka på att i större utsträckning än idag hushålla med mark och vatten. Exploatering i form av bebyggelse och andra etableringar breder ut sig i en allt större takt, och de ytor som tas i anspråk är ofta avsevärda, även vid mindre byggnationer. Vi anser att det är angeläget att man beaktar det problem som sådan exploatering medför vad gäller förstöring av natur- och kulturvärden. Även mindre ingrepp kan medföra förödande fragmentering av naturliga biotoper. Dessutom ökar människans avstånd till naturen.
- **Kulturmiljövårdåtgärder (4.3).** Naturskyddsföreningen föreslår följande åtgärd vad gäller kulturmiljövård: att kommunen inom en femårsperiod ska revidera den kulturhistoriska bevarandeplanen och genom detaljplaner säkerställa minst 50 % av riksintressena för kulturmiljövård.

Produkt och avfall

- **Källsortering.** En alldeles naturlig fråga så här något år efter att källsorteringsplanerna (hushållssopor) presenterades i media är: **Vart tog källsorteringen vägen?**
 - Vi anser att denna helomvändning bör förklaras och vi föreslår att en omvärdering av källsorteringsplanerna görs ännu en gång. Naturskyddsföreningen i Jönköping anser inte att förbränning av en avfallsfraktion innebär att hushållning med resurserna.
- **Innehållsdeklaration (6.1).** Det är angeläget att man som konsument har möjlighet att välja en vara som innebär minsta möjliga miljöpåverkan. En miljöpåverkan som man ofta bortser ifrån i detta fall är transportererna. Framförallt inom EU ökar transporten av varor explosionsartat. Jönköpings kommun bör ha som långsiktig målsättning att förutom energi- och materialkonsumtion även innehållsdeklarera transporten ("från ax till limpa") vid tillverkning av en vara.
- **Förslag på åtgärder (6.3).** Naturskyddsföreningen i Jönköping förslår att:
 - - Kommunen inom en femårsperiod ska upphöra med all användning av kemiska bekämpningsmedel.
 - Kostnadsdifferentiering införs för hanteringen av sorterat respektive ej sorterat avfall

Trafik

- **Förnyelsebara bränslen (7.1 och 7.2).** Övergången från fossila drivmedel är mycket angelägen och kommunen bör vara pådrivande både genom krav på entreprenörer och producenter, men också genom att i den egna verksamheten efterfråga alternativa bränslen. Kommunen bör också i Agenda 21-planen ange en högt ställd målsättning vad gäller övergången för kommunen som helhet. Vi ifrågasätter dock uppriktigheten i det mål som anger att alla fordon i kommunen ska drivas med förnyelsebara bränslen inom 25 år, när delmålet samtidigt anger att 1% av bilarna i kommunen ska drivas med förnyelsebara bränslen inom fem år. Är det rimligt att förvänta sig en sådan exponentiellt ökande hastighet i övergången till förnyelsebara bränslen efter så låga krav i inledningen? Det är genom tydliga signaler om en ökande efterfrågan och genom att snabbt visa att förnyelsebara drivmedel är ett fullgott alternativ som en sådan övergång kan ta fart.

Skogsbruk, Jordbruk och Naturvård

- **Kommunala reservat.(9.3)** Naturskyddsföreningarna i Jönköpings kommun (m fl) har i en skrivelse i vår inkommit med ett förslag om att ett nytt kommunalt reservat ska skapas varje år. I Agenda 21 planen föreslås 3 nya reservat under en femårsperiod. Även om vi välkomnar dessa initiativ anser vi tycker att Jönköpings kommun har mycket att ta igen när det gäller reservatsbildande och ett reservat per år är ett lämpligt mål i det fortsatta naturvårdsarbetet.
- **Tårtsnära skogar (9.3).** Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att det är mycket angeläget att värna om de tätortsnära grönområdena i kommunen. Vi har i vår skrivelse till kommunen med begäran om att göra Vattenledningsparken till kommunalt reservat även påpekat behovet av att man i kommunens tätortsnära

skogar tillåts ta mer naturvårdshänsyn, och att de ekonomiska intressena följaktligen här bör komma i andra hand. Vi anser därför att satsen om att andra kriterier ska gälla vid skötsel av de tätortsnära skogarna är för vag och bör omformuleras till att ange att naturvårdshänsynen har ska väga tyngst.

Övriga synpunkter

- **Mat och hälsa 3.3.** Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att kommunen ska vara skarpare i sitt avståndstagande mot genmodifierade produkter. Vi föreslår att:
 - - Kommunen tar fram en uttalad GMO- policy som anger att man inte ska använda genmodifierade produkter i sin verksamhet.
- **Byggnad och boende (5.4):** Enligt ett av åtgärdsförslagen i detta kapitel anges att selektiv rivning ska tillämpas vid rivning av byggnader. Vi föreslår en extra åtgärd för att ge mer tyngd förslaget:
 - -Att selektiv rivning främjas genom utbildning av hantverkare samt höjda avgifter för deponier.
- **Kommunens naturvårdsgrupp.** Vi anser att det är angeläget att Naturvårdsgruppens arbete konkretiseras i Agenda 21 planen. Det skulle ge mer tyngd och tydlighet åt gruppens arbete och syfte.

Naturskyddsföreningen i Jönköping

2002-04-15

Projekt Norra Munksjön – Ramprogram

Naturskyddsföreningen i Jönköping har tagit del av dokument och handlingar rörande Ramprogram för Projekt Norra Munksjön och vill härmed lämna sina synpunkter.

I föreliggande yttrande behandlar vi de delar av Ramprogrammet som berör natur och miljövårdsfrågor. Flera av synpunkterna har framkommit i det remissyttrande över Stadsbyggnadsvisionen (daterad 2000-03-20) som Naturskyddsföreningen i Jönköping lämnat tidigare. Vi vidhåller samtliga ställningstaganden i det yttrandet och kommer här dels att referera till delar av yttrandet samt komplettera med ytterligare synpunkter.

Trafikfrågan

Det är välkänt att trafikens utsläpp medverkar till klimatförändringsproblematiken, försurningseffekter och höga halter av luftföroreningar i våra tätorter. Även om flera av de här problemen kan synas globala kommer deras lösning att i mångt och mycket bygga på lokal och regional vilja att verka för det som inte bara gynnar den egna regionen utan även, eller kanske framförallt, ger effekt någon annanstans. Denna tanke är fundamental i allt Agenda 21-arbete och bör därför genomsyra alla kommunens verksamheter. Med detta i åtanke anser Naturskyddsföreningen i Jönköping att man i såväl Stadsbyggnadsvisionen som i det nu aktuella Ramprogrammet alltför lättvindigt accepterar ett scenario där dagens trafikmängd (bil) ses som statisk eller förväntas öka. Med det motiverar man att antalet genomfartsfiler ska vara minst sex och att parkeringsmöjligheterna i city måste säkerställas. Det är med säkerhet så att dagens trafiksituation kräver sådana lösningar, men framförallt att man genom den plan man presenterar sannolikt kommer att lägga grunden för just en trafikökning.

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att:

Kommunens strategi när det gäller trafikfrågor bör vara att arbeta för en trafikminskning i innerstaden. För att uppnå detta krävs att kollektivtrafiken även i fortsättningen prioriteras, samt att man tar krafttag för att underlätta för cyklisterna och gångarna att ta sig fram både till och i staden.

Grönområdena

Grönområdenas funktion och utveckling i området betonas inte alls i Ramprogrammet, vilket i och för sig inte är förvånande mot bakgrund av hur Stadsbyggnadsvisionen behandlade dessa frågor. I vårt yttrande över Stadsbyggnadsvisionen betonades vikten av de tätortsnära grönområdena. De har en funktion både som biotoper och spridningskorridorer för biologisk mångfald, men framförallt har de betydelse för att hos allmänheten utveckla och bevara förståelse för natur och ekologi. Denna förståelse kommer att vara fundamental om man även i fortsättningen ska kunna räkna med allmänhetens stöd när det gäller att lägga resurser på frågor som gäller natur och miljö.

En viktig del av grönstrukturerna i Jönköping utgörs av sjöar och vattendrag med närmiljöer. Det är viktigt att verka för att längs med dessa vattendrag etablera skyddszoner som kan fungera både som spridningskorridorer för biologisk mångfald och ge utrymme för hänsynsfullt friluftsliv i centrala delar av Jönköping.

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att:

De tätortsnära grönområdena i Jönköping måste skyddas och utvecklas. Detta bör ge utslag även i ramprogrammet för Norra Munksjön då sjön med närmiljö utgör en viktig del av stadens grönstruktur.

Munksjön:

Bron

Vi vill betona det krav vi framförde i remissyttrandet över Stadsbyggnadsvisionen, om att de hydrologiska och vattenkemiska förhållandena i Munksjön måste säkerställas innan en ny vägförbindelse över/genom sjön kan bli aktuell. Bottensedimenten, där bron byggs, är kraftigt förorenade av bl a kvicksilver, och man måste vara säker på att de gifter, som ligger lagrade i sedimenten inte frigörs genom de ingrepp som ett sådant bygge innebär. Att sanera bottensedimenten innan bron anläggs skulle avsevärt minska riskerna med att tungmetaller läcker ut i Munksjön och Vättern.

En bro skulle i viss mån frigöra stränderna kring Munksjön, vilket vi ser som positivt. Det är dock viktigt att de frigjorda stränderna används på ett bra sätt. I stället för byggnader utmed norra Munksjöstranden bör man där anlägga ett grönområde/park. Enligt vår mening ligger dessutom bostadshuset vid västra stranden alltför nära Munksjön. Om avståndet mellan huskropparna och Munksjön ökas kan även detta område bli ett grönt och promenadvänligt stråk.

Man ska vara medveten om att den visuella upplevelsen av Munksjöns storlek kommer att minska långt mer än de fyra procent som utfyllnadsområdet upptar. När man idag står på norra stranden kan blicken svepa över Munksjöns yta för att hejdas först på södra stranden. Om bron byggs fastnar blicken på bron, och Munksjön kommer att upplevas som vattenytan mellan bron och norra stranden.

Miljöfarligt gods går i regel inte genom stadskärnan, men vissa transporter måste oundvikligen ske. Om en olycka med exempelvis en tankbil äger rum kan detta få katastrofala följder. Hur ska man förhindra att föroreningar sprids ut i Vättern?

Naturskyddsföreningen anser att:

Bottensedimenten bör saneras innan pålningsarbetena börjar.

Om bron byggs och stora ytor sålunda friläggs för annan verksamhet än trafik, bör man satsa på att anlägga grönområden, främst utmed norra Munksjöstranden.

För att undvika en miljökatastrof som resultat av en bilolycka där fordon med miljöfarligt gods är inblandade bör man redovisa hur föroreningarna ska förhindras nå Vättern.

Utfyllnaden

Naturskyddsföreningen i Jönköping är mycket kritisk till den planerade utfyllnaden i Munksjöns östra delar. Kritiken grundar sig på den biotopförstöring åtgärderna kommer att medföra. Dessutom håller det eviga naggandet på Munksjöns vatten sakta men säkert på att förta intrycket av Munksjön som en stor sjö.

Enligt den nuvarande planen ska utfyllnaden göras i ett område vars botten är så gott som oförorenad, vilket används som argument för en utfyllnad. Naturskyddsföreningen i Jönköping anser dock att detta är ett faktum som gör bottenarna extra värdefulla att bevara. Den för utfyllnad aktuella delen av sjön är i princip den enda som hyser ett fungerande bottenfaunasamhälle och den fungerar även som viktig lekbotten för sjöns fiskarter. Ytan uppges vara blott 17 procent av alla grundbottnar. Det är visserligen sant, men betydligt intressantare är det faktum, att de utgör 80 – 90 procent av alla oförorenade grundbottnar i Munksjön.

Naturskyddsföreningen finner det förvånande, att den inventering av Munksjöns flora och fauna som finns redovisad i miljökonsekvensbeskrivningen, inte omfattar utfyllnadsområdet. Eftersom detta område är det biologiskt mest intressanta området i Munksjön, måste en kompletterande undersökning göras.

Det är i sammanhanget viktigt att betänka att kemiska föroreningar inte alls är de enda som har negativ påverkan på våra akvatiska ekosystem. I stor utsträckning står fysisk påverkan av olika slag (utfyllnader, vattenståndssänkningar, muddringar, invallningar etc) för den största biotopförstöringen i våra sjöar och vattendrag.

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att:

Det faktum att utfyllnaden kommer att förstöra värdefull lekbotten för fisk och biotoper för bottenfauna, utgör grund för att starkt ifrågasätta planen på utfyllnad. Vi vill också ifrågasätta nyttan av att göra en utfyllnad i den omfattning som planen föreslår. När det gäller byggandet av bostäder och ett kulturhus är det svårt att tro att ingen annan lokalisering (på land) kan övervägas. Med detta vill vi inte på något sätt förorda en utfyllnad av andra, kanske mer förorenade delar av sjön. Ur naturvårdssynpunkt finns ingen alternativ lokalisering för en så omfattande utfyllnad.

Helhetsgrepp vad gäller stadens sjöar saknas

I ramprogrammet är fokus som namnet antyder helt inställt på Munksjön och dess utveckling som stadssjö. Även i Stadsbyggnadsvisionen berörs övriga sjöar i Jönköpings innerstad endast summariskt. Att behandla Munksjön som enda stadssjön och helt frikoppla den från de frågor som rör Vättern och Rocksjön och vice versa är ur vattenekologisk synvinkel ohållbart.

Naturskyddsföreningen i Jönköping anser att det nu är dags för Jönköpings kommun att ta ett helhetsgrepp vad gäller sjöarna i Jönköpings innerstad. Under århundraden har åtgärder och exploateringar skett i och kring såväl Munksjön som Rocksjön och Vättern. Många av åtgärderna har i sig varit ganska ringa men sett i ett helhetsperspektiv har de tillsammans omskapat förutsättningarna för de stadsnära sjöekosystem som finns i Jönköpings tätort. Att fortsätta i samma anda även framöver anser vi är oansvarigt och stick i stäv med tankegångarna i den lokala Agenda 21 och med det nationella miljömålet för "Levande sjöar och vattendrag".

Kommunen uppmanas att öppet deklarerat för kommuninvånarna vad man har för långsiktig plan med sjöarna. Man bör utreda vad som skulle kunna göras för att återställa ett naturligare tillstånd, vad som krävs för att bevara de värden som finns idag, vad som skulle gå förlorat om ingen vidare hänsyn tages, samt vilka konsekvenserna blir av samtliga exploateringar som planeras i området.

Naturskyddsföreningen i Jönköping

SKRIVELSER - REMISSER 2003

2003 har varit ett år med ovanligt många ärenden. Flertalet av dessa har berört vattendrag som har lagstadgat strandskydd. Dessa ärenden har vi via länsförbundet yttrat oss över. Skälet till att länsförbundet kopplats in är att Jönköpingskretsen inte har tillräckligt många medlemmar för att i ett senare skede eventuellt kunna överklaga besluten.

Grönstrukturplanen har varit ute på remiss. Planen ska visa på kommunens målsättning med grönområdena i Jönköping. Vi anser att planen är mycket bra – så bra att det ska bli intressant att se om politikerna kommer att följa den. Vår enda anmärkning gäller Rocksjön, som inte föreslås bli reservat, vilket Jönköpingskretsen länge har kämpat för.

En av våra kampanjskogar **Bottnaryds urskog** har varit naturreservat. Enligt ett nytt förslag ska reservatet utökas rejält. Enligt vårt förslag skulle emellertid det nya reservatet ha blivit ännu större. De delar som ligger utanför det blivande reservatet är också värdefulla, men vi får arbeta med en ytterligare utvidgning i framtiden. Detta har vi skrivit i vårt yttrande till länsstyrelsen.

Jönköpings kommun har beviljat bygglov för en **30 meter hög kommunikationsmast** på Tabergs topp. Länsförbundet, som äger Gruvstugan och marken däromkring har överklagat, bl a med motiveringen att masten blir alltför framträdande på berget och att den strider mot detaljplanen.

Rondellen vid Klubbhusgatan - Herkulesvägen var aktuell även 2002. Vi överklagade då beslutet att tillåta en rondell och Miljödomstolen instämde i våra synpunkter att den gamla stadsplanen ej stämde med planerna på att anlägga en rondell. Jönköpings kommun ändrade då planen, och den nya detaljplanen gick ut på remiss. Vi är – fortfarande – negativa till en rondell, eftersom det finns enklare och billigare sätt att lösa trafikfrågan utan att fylla ut 800 m² av våtmarksområdet. Rocksjögruppen skrev också ett yttrande, där gruppen naturligtvis motsatte sig planändringen.

Rocksjögruppen har yttrat sig över **detaljplaneförslaget för kvarteret Eldsjälen på Kålgårdsområdet**. Idag är Aspholmsgatan ”reservat för befintlig kulturhistoriskt intressant byggnad”. Enligt det nya detaljplaneförslaget minskas detta reservat så att stora delar av tomtområdet försvinner. Dessutom har gruppen synpunkter på var och hur den tilltänkta bebyggelsen runt Aspholmen lokaliseras.

Länsförbundet överklagade till miljödomstolen Jönköpings kommuns beslut att fylla ut 4 ha av Munksjön i samband med att man bygger en bro.

Miljödomstolen gick dock på kommunens linje, varpå länsförbundet överklagade till Miljööverdomstolen. Även denna instans accepterade utfyllnaden.

Våra skäl till att vi inte vill ha en utfyllnad i Munksjön är många och i vårt tycke välgrundade. Vättern är Jönköpings viktigaste dricksvattentäkt. Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande bl a:

”Utfyllnaden ger enligt Länsstyrelsens bedömning ökade förutsättningar för starkare strömning i stråk genom sjön. En ökad påverkan på den löst lagrade fiberbanken i sjön kan då uppkomma. Sammantaget kan detta enligt Länsstyrelsens bedömning innebära att risk för ett utökat långsiktigt läckage av föroreningar till Vättern inte kan uteslutas. En ökad uttransport av bl a PCB och dioxiner från Munksjön kan i så fall också befaras. ... Om ett ökat utläckage uppstår kommer detta att innebära ett allvarligt tillskott av miljögifter till södra Vättern. ... Försiktighetsprincipen i 2 kap. 3§ MB bör vid ovan angivna riskbild särskilt beaktas”.

Mot bakgrund av ovanstående är våra farhågor för Vätternvattnet synnerligen befogade. Det bör noteras att SNF inte tar ställning för eller emot en bro som konstruktion; det är en fråga som vi som natur- och miljöorganisation inte ska ha synpunkter på.

Länsförbundet gick vidare med ärendet till Högsta domstolen, som dock inte tog upp ärendet.

Två fastighetsägare på **Mariebo** överklagade en detaljplan. De ville att en inklämd tomt skulle utgå ur planen. Naturskyddsföreningen stödde överklagan på den intressanta floran på tomt.

Länsförbundet har överklagat det planerade kraftvärmeverket på Torsvik. Vi menar att anläggningen är för stor, läget är olämpligt med tanke på näraliggande bostäder, förbränning av hushållssopor innebär ingen kontroll av vad som förbränns, Munksjön får tillskott av miljögifter, e t c.

En markägare ville bygga **tre fritidshus vid Sandserydsån**. Ärendet bollades fram och tillbaka mellan Jönköpings kommun och länsstyrelsen. Slutligen godkände länsstyrelsen två av husen. Eftersom vi inte såg några skäl till att ge dispens från strandskyddet, överklagade länsförbundet ärendet till miljödomstolen, som upphävde länsstyrelsens beslut.

Vägverket vill föryngra **allén** förbi **Odensjö gård** i Barnarp. Många av träden är i dålig kondition och flera luckor har uppstått p. g. a att träd har dött. Tre förslag på åtgärder redovisades. Vägverket ansåg att ett av förslagen var bäst och vi instämde! Förslaget innebär att man gör nyplanteringar i relativt stora luckor.

I korsningen riksväg 40 – vägen till Axamo flygplats planeras ett nytt **industrialområde**, kallat **Hedenstorp 1:3**. Området ligger nära Västersjöns badplats och är ett omtyckt friluftsområde. En tjärn i området har en starkt skyddsvärd sumpskog. Vi har därför i en skrivelse till kommunen ansett att området ej bör exploateras som industrimark.

INGARYD

Få skogsområden i Jönköpings län – om ens något – hyser sådana biologiska värden som skogen vid Ingaryd. Föreningen Ingaryds Natur köpte fastigheten av Jönköpings kommun för att undanröja hotet av en omfattande avverkning, men av ekonomiska skäl måste skogen avsättas som ett naturreservat så snart som möjligt. Därför har vi velat ha området klassat som ett Natura 2000område, vilket skulle ha resulterat i en säkrare och snabbare handläggning på länsstyrelsen. Nu blev tyvärr inte Ingarydsskogen klassat som ett Natura 2000-område. Länsstyrelsen, som inser skogens värden, har dock lovat att jobba vidare med reservatsbildning. Det är en from förhoppning att beslut om reservat kan tas under 2004.

ROCKSJÖPLANEN KLAR!

Planen för hur Rocksjöns natur- och kulturvärden ska bevaras har varit på gång ett bra tag. Nu är den äntligen klar, och när man har den i handen, förstår man varför det tagit tid. Planen är mycket väl genomarbetad, och Kristina Höök Patriksson, som gjort den, har tagit fram mycket material och sammanställt det på ett sätt som tidigare inte gjorts. Planen börjar med en beskrivning av Rocksjöns värden och historia – en läsning som är synnerligen intressant för alla invånare, vare sig man är intresserad av natur och kultur eller ej. Rocksjöns botaniska värden går igenom noggrant. Efter värde- och historiebetraktningen följer åtgärdsplanen. Rocksjöområdet har delats upp i olika områden och sedan föreslås åtgärder för att återskapa och bevara värdefulla miljöer. Speciellt kan man notera att åtgärdsprogrammet inte innebär att en död hand läggs över området. Detta skulle inte leda till att målen uppfylls. För att våtmarkerna även fortsättningsvis ska behålla sitt värde krävs åtgärder, t ex att vassen slås och invandrade buskar tas bort. Denna åtgärd hindrar våtmarkerna från att växa igen i den takt de gör idag.

Eftersom Rocksjön ligger centralt måste också människor få en chans att uppleva området. Därför föreslås att det anläggs spänger över en våtmark i väster. Ett par fågeltorn ska också byggas.

Kostnader och finansiering diskuteras innan en omfattande litteraturförteckning följer. Planen avslutas med bilagor bl a över kärlväxter, svampar och fåglar som observerats i och vid Rocksjön. Även gamla herbarieuppgifter och historiska kartor finns med.

Första anblicken av planen är mycket positiv, men det innebär givetvis inte att vi tycker allt är bra. Det kan finnas detaljer, där vi inte är överens med planförfattarinnan. Vad det kan vara är dock för tidigt att säga, eftersom vi ännu inte hunnit sätta oss in i materialet.

Allmänheten har också möjligheter att tycka till.

Naturskyddsföreningen i Jönköping

SKRIVELSER - REMISSER 2004

En mycket stor **golfbana** planeras vid **Barnarpssjön** norr och söder om vägen mellan Rogberga och Barnarp. Planområdet omfattar 300 ha. Norr om Rogbergavägen planeras förutom golfbana ett bostadsområde. I princip är vi inte negativa till att delar av området exploateras. Vi finner det dock märkligt att exploateringen inte finns omnämnd i den nyligen antagna översiktsplanen. Vi vänder oss också emot att kommunen anser det onödigt att ta fram en miljöplan. Självklart måste man göra en miljökonsekvensbeskrivning innan ett så stort projekt godkänns. Odlingslandskapet norr om Rogbergavägen bör utgå ur planen, menar vi. Vi betonar också att en relativt stor mosse bör lämnas orörd, liksom de områden, som pekats ut som nyckelbiotoper. Slutligen menar vi att området även efter exploatering måste kunna användas som ett strövområde.

Hedenstorp

Naturskyddsföreningen i Jönköping har tillsammans med länsförbundet lämnat synpunkter på det nya **industriområdet vid Hedenstorp**. Vi anser att området som helhet ej bör exploateras, eftersom det är ett värdefullt strövområde för boende och sommarstugeägare runt Västersjön. Framst ett ca 10 ha stort område vid och kring Mogölen har en värdefull, gammal skog. Vid provborrningar visade sig träden vara betydligt äldre än vi först trott: av de träd vi åldersbestämde var åldern allmänt över 200 år – en tall var t o m 290 år gammal. Enligt kommunens Agenda 21-program ska träd över 130 år inte avverkas.

När kommunen skickade ut en sammanställning över inkomna yttranden lyckades kommunen kommentera vårt yttrande på ett ovanligt klumpigt sätt. Kommunen hävdade att vi inte yttrat oss över översiktplanen och följaktligen inte nämnt något om Hedenstorp tidigare. Detta är fel. Vi skickade den 18 juli 2002 ett fyra sidor långt yttrande över översiktsplanen, och där skriver vi att Hedenstorp bör utgå ur planen. Även om vi inte hade yttrat oss tidigare skulle vi givetvis haft rätt att yttra oss över detaljplaner. Vårt yttrande över översiktsplanen finns omnämnt i 2002 års verksamhetsberättelse.

Kommunen har gjort ett **planprogram för Hisingstorp** och en detaljplan för den första etappen. I stort sett ser vi inga hinder för bostadsbyggandet, men vi vill ha lite fler gröna stråk i området. Ett område tar ett populärt strövområde i anspråk och bör helt utgå ur planen.

Djupadalsleden, som ska förbinda Kortebo med Dalvik, är betydligt mer kontroversiell och vi kan inte acceptera den i dess planerade sträckning. Den går längs med ett alkärr och i kanten av en ädellövskog med grova ekar.

Rocksjön

Under 2004 färdigställde kommunen en **utredning om Rocksjön och dess våtmarker**. Utredningen är mycket välgjord och lyfter fram och markerar Rocksjöns biologiska värden, dess betydelse som närströvområde och dess funktion som spridningskorridor. De synpunkter vi lämnat är tankar, som vi kan resonera om, exempelvis hur mycket man ska glesa ut i träd- och buskskicket utmed GC-vägen i nordväst. Vi menar också att spångerna bör gå längre från bäverboet än vad som föreslagits. Vassen vid nordvästra stranden bör bevaras. Dammen vid Atteviks bör restaureras efter en inventering. Diskussioner om **rondellen vid Herkulesvägen – Klubbhusgatan** har pågått flera år. Vi har ihärdigt kämpat emot en rondell, som skulle ta 800 m² av Rocksjökärret. I våras tog fullmäktige beslutet att en annan lösning skulle utredas och eftersträvas.

Rocksjögruppen har medverkat beträffande yttranden m.m.

I vårt yttrande över **avfallsplanen** anser vi att kommunen bör jobba på att minska avfallsmängderna. Vi efterlyser ett handlingsalternativ om kommunen inte får tillstånd att tippa på Hult. Vi vill att hushållen betalar det brännbara avfallet efter vikt, att informationen om hur man komposterar intensifieras och att fler tankställen för biogas öppnas. Vi vill inte att lakvattnet från Hult leds till reningsverket i Huskvarna.

Naturskyddsföreningen lämnade synpunkter på en **bilvårdsanläggning**, som Nybergs Bil planerade. Vi hade inga invändningar mot anläggningen men önskade ett plank el dyl som en skärm mot John Bauerparken.

Munksjöbron och kraftvärmeverket

Två ärenden, som länsförbundet drivit tillsammans med Jönköpingskretsen, har avgjorts av Miljööverdomstolen som avslagit våra överklaganden. Ingen har väl undgått att se att utfyllnaden i Munksjön är klar och brobygget är i full gång. Det andra ärendet gäller kraftvärmeverket vid Torsvik. Även detta bygge har startat, men här upphävde Miljööverdomstolen den beviljade dispensen för kulverten utmed Lillån.

Naturskyddsföreningen i Jönköping